

Slutreplik: Nej, vår definition är inte för snäv

Svenska Dagbladet den 12 september 2025

I vår ESO-rapport om utländska uppköp av svenska företag finner vi betydande positiva effekter på bland annat produktivitet och internationell handel av sådana uppköp.

En liten del av rapporten diskuterar vad som kan anses vara problematiska uppköp. Detta kan vara fallet med uppköp från auktoritära länder och gäller framför allt Kina, samt uppköp i känsliga branscher. Samtidigt är det tydligt att det saknas en vedertagen internationell definition av känsliga branscher – de kategoriseringar som finns är subjektiva och beroende av sammanhang. Vi välkomnar därför Oscar Alméns problematisering av vad som ska anses vara ett säkerhetskänsligt uppköp. Däremot känner vi inte igen oss i hans påstående att vi använder en alltför snäv definition. Vi använder tre alternativa mått just eftersom det inte finns en etablerad definition. Två av dessa mått har använts i tidigare studier av andra forskare. Oavsett mått blir bilden densamma: kinesiska uppköp är få och en liten andel berör verksamheter som kan anses känsliga. Det kinesiska ägandet redovisas tydligt för samtliga mått i rapporten – inte bara för det mest restriktiva.

Frågan om vad som är känsliga branscher är viktig i så måtto att investeringar i dessa ska anmälas till myndigheterna och eventuellt granskas. Det är uppenbart att en snävare definition ökar risken för uppköp som kan vara till skada för Sverige.

Detta ska dock inte skymma en större underliggande fråga – hur ska man väga säkerhetsmässiga risker av uppköp mot ekonomiska kostnader för granskning? Kostnaderna är av tre slag. För det första byggs det upp en omfattande byråkrati som ska sköta själva granskningen. Inspektionen för Strategiska produkter (ISP) betydande expansion sedan granskningen infördes är det tydligaste exemplet, men även kommuner, regioner, Säkerhetspolisen och många andra myndigheter måste nu anställa personal, eller avsätta tid som hade kunnat användas till annat, för att leverera information till ISP.

Den andra kostnaden drabbar enskilda företag. Även svenskägda företag måste anmäla sina investeringar till ISP. Det gäller såväl uppköp av andra svenska företag som rena nyetableringar. Detta bidrar till en redan betydande regelbörda för svenska företag – en regelbörda som många hävdar är en hämsko för svensk tillväxt och välfärd.

Slutligen innebär granskningen ett hinder för utländska investeringar i Sverige. Detta är kanske den allra största kostnaden givet att vi i vår forskning finner positiva ekonomiska effekter av utländska uppköp.

Hur mycket investeringarna påverkas av granskningsförfarandet går inte att säga. Sannolikt beror det på hur svenska granskningar skiljer sig från granskningar i närliggande länder. Skillnaden är betydande: nästan alla EU-länder har någon form av granskning av utländska investeringar, men de tenderar att vara mindre rigorösa. Runt 40 procent av alla anmälningar av investeringar inom EU sker i Sverige enligt en kommande rapport från EU-kommissionen, ett tecken så gott som något på att det

svenska regelverket är jämförelsevis restriktivt. Man kan även notera att vår granne Finland, ett land som inte är känt för att ta lätt på säkerhetshot, har ett mindre restriktivt regelverk.

Så slutsatsen tycks oss klar: Sverige tillämpar mer restriktiva regler än jämförbara länder. De är så långtgående att säkerhetsvinsterna enligt vår mening inte står i rimlig relation till dess ekonomiska kostnader. Sverige vinner på att kombinera ett starkt skydd med proportionella regler – en bättre balans mellan säkerhet och konkurrenskraft.

Fredrik Heyman

Fredrik Sjöholm